🪞 זהות ושייכות

מאגר טקסטים לתרגול · כיתה ח' · חוברת 2 · 5 טקסטים · גרסה: רגיל

מי אנחנו ומה המקום שלנו: פנימייה, שאלות גדולות, עלייה, שורשים ובגרות.

בחוברת:

טקסט 6 לגור עם החברים כתבה

טקסט 7 השאלות הגדולות סיפור קצר

טקסט 8 ההפסקה הראשונה סיפור קצר

טקסט 9 הקופסה מהבוידעם סיפור קצר

טקסט 10 שנת האחריות טור דעה

איך עובדים עם החוברת? – השאלה היא טקסט קצר

☐ 1. קוראים את השאלה עד הסוף, לאט.

☐ 2. מה כבר נתון בשאלה? (נושא, פסקה, מספר)

☐ 3. מסמנים את מילת השאלה ואת המילים שמגדירות את המשימה.

☐ 4. מה עליי לעשות? למצוא / להסביר / להביע עמדה ולנמק.

☐ 5. עונים במשפט מלא ובודקים שעניתי על כל החלקים.

מבנה כל טקסט: פסקאות ממוספרות (א, ב, ג...) ← חלק א' איתור ← חלק ב' הסקה והשוואה ← חלק ג' טיעון והבעת עמדה ← כרטיס יציאה.

מהדורה למורה – מפתח תשובות לחוברת

המפתח מרוכז כאן, לפני דפי התלמידים. תשובות פתוחות – כל תשובה מנומקת ומבוססת על הטקסט מתקבלת.

🔑 6. לגור עם החברים – כתבה

1 (א') · שניים מאלה: געגועים; מעט פרטיות; הצורך לנהל לבד זמן, כסף וכביסה. [מילים להדגשה: ציינו, שני קשיים, פסקה ב]

2 (א') · השותפה שלה לחדר, שהייתה בשנה השנייה, ישבה איתה ודיברה איתה עד מאוחר. [מילים להדגשה: מה עזר, לנועה]

3 (א') · שניים מאלה: לבוא לביקור במקום; לישון שם לילה אחד; לשאול את עצמנו בכנות אם אנחנו מוכנים לחלוק חדר ולבקש עזרה. [מילים להדגשה: לפי פסקה ז, מה ממליצה, שני דברים]

4 (ב') · כמו שחול בורח בין האצבעות כשלוחצים חזק, כך תלמידים שמנסים לשלוט בהם יותר מדי "בורחים" מהשליטה ומפסיקים לשתף; לכן עדיף לתת אמון. [מילים להדגשה: הסבירו, את הדימוי]

5 (ב') · היא הפכה ממי שקיבלה עזרה למי שנותנת עזרה; המעשה מלמד שהיא התגברה על הקושי ושנוצרה בפנימייה מסורת של תמיכה בין התלמידות. [מילים להדגשה: מה ניתן להסיק]

6 (ב') · כן ברובה: הכתבה מדגישה את חיי החברה (גיטרה, שש־בש, חברויות לכל החיים), אך היא מציגה גם קשיים, כך שהכותרת מציגה רק צד אחד. כל תשובה מנומקת בשני פרטים מתקבלת. [מילים להדגשה: האם מתאימה, נמקו, שני פרטים]

7 (ג') · תשובה אישית: עמדה ברורה + נימוק + פרט מהכתבה (למשל: נועה בכתה בהתחלה ועכשיו עוזרת לאחרות; הקשר עם ההורים התחזק). [מילים להדגשה: באיזו עמדה, נמקו, פרט אחד לפחות]

🔑 7. השאלות הגדולות – סיפור קצר

1 (א') · למה דברים רעים קורים לאנשים טובים; והאם היא עושה דברים כי היא מאמינה בהם או רק כי כך גדלה. [מילים להדגשה: אילו, שתי שאלות, פסקה ג]

2 (א') · כל המשפחה יושבת יחד לארוחה בלי טלפונים, וסבא מספר סיפורים על העיירה שבה גדל. [מילים להדגשה: מה קורה, בכל שישי בערב]

3 (א') · בבית שלה לא שומרים שבת, אבל הארוחה המשפחתית של שישי בערב, בלי טלפונים ועם הסיפורים של סבא, חשובה לה מאוד. [מילים להדגשה: מה מספרת, מה חשוב לה]

4 (ב') · הן גילו שלמרות שאחת מתפללת בבית הכנסת והשנייה לא שומרת שבת, הן מרגישות תחושה דומה – שייכות למשהו גדול מהן. ההפתעה היא מהדמיון שלא ציפו לו. [מילים להדגשה: מדוע, צחקו מההפתעה]

5 (ב') · הן שונות באורח החיים, אבל שתיהן מחפשות משמעות, שייכות וחיבור – תשובות לשאלות הגדולות ומקום שבו הן מרגישות חלק ממשהו. [מילים להדגשה: הסבירו, מהו "אותו הדבר"]

6 (ב') · הוא מדגיש שהשיחה מבוססת על הקשבה וכבוד הדדי ולא על ויכוח; החברות לא צריכה שתהיה להן אותה דעה. [מילים להדגשה: מה תפקיד]

7 (ג') · תשובה אישית: עמדה ברורה + נימוק + פרט מהסיפור (למשל: אביגיל אומרת ש"לשאול זה חלק מהדרך"; הדימוי של בית בלי חלונות). [מילים להדגשה: באיזו עמדה, נמקו, פרט אחד לפחות]

🔑 8. ההפסקה הראשונה – סיפור קצר

1 (א') · "שלום", "תודה" ו"איפה השירותים". [מילים להדגשה: אילו, שלוש]

2 (א') · "כדורגל" – כי היא דומה כמעט בכל השפות. [מילים להדגשה: מה, מדוע הבין]

3 (א') · "תמסור", "אני פנוי" ו"פנדל, פנדל!". [מילים להדגשה: אילו מילים, במגרש]

4 (ב') · הוא לא הבין את השפה בזמן אמת, ולכן הגיב באיחור; המשפט ממחיש את תחושת הזרות והבדידות שלו בימים הראשונים. [מילים להדגשה: מה רוצה לומר]

5 (ב') · בפסקה ב הוא נשאר לבד ליד השולחן ומעמיד פנים שהוא מסדר את הקלמר; בפסקה ו יש לו מקום קבוע בקבוצה ומילה אהובה, "ביחד", והוא מספר לאימא על היום. עבר מבדידות לשייכות. [מילים להדגשה: השוו, מה השתנה, פרט מכל פסקה]

6 (ב') · בשתיהן מופיע תלמיד חדש שמסדר את הקלמר כדי להסתיר בדידות; עכשיו דניאל עושה למישהי אחרת את מה שיואב עשה לו. המסר: מי שהתקבל יפה יודע לקבל אחרים. [מילים להדגשה: מה הקשר, מה רוצה שנבין]

7 (ג') · תשובה אישית: עמדה ברורה + נימוק + פרט מהסיפור (למשל: דניאל למד את המילים החשובות במגרש ובכיתה, בזכות יואב). [מילים להדגשה: באיזו עמדה, נמקו, פרט אחד לפחות]

🔑 9. הקופסה מהבוידעם – סיפור קצר

1 (א') · לסיים בערב אחד: שאלון קצר, שתי תמונות ועץ משפחה מודפס מהמחשב. [מילים להדגשה: איך תכנן]

2 (א') · שלושה מאלה: מכתבים מצהיבים; תעודה בשפה זרה; כפתור מתכת; כרטיס נסיעה קרוע לשניים. [מילים להדגשה: מה היה, שלושה פריטים]

3 (א׳) · "תודה שהכנסת אותי לקופסה." [מילים להדגשה: מה כתבה]

4 (ב׳) · שהוא משווה את עצמו לסבתא־רבתא והבין כמה אמיץ ובודד היה המסע שלה בגיל דומה לשלו; ההשוואה גורמת לו להעריך אותה ולהתחבר לסיפור. [מילים להדגשה: מה ניתן להסיק]

5 (ב׳) · בהתחלה הוא ראה בעבודה מטלה שצריך לגמור מהר; עכשיו הפרטים הקטנים חשובים לו – הוא סקרן ומחובר לסיפור. ההפתעה מראה שהשינוי קרה בלי שתכנן. [מילים להדגשה: מה מלמדת, השינוי]

6 (ב׳) · מהעבר נשארים לעיתים רק חפצים קטנים; התפקיד של הדורות הבאים הוא לשחזר ולזכור את הסיפור השלם והאנשים שמאחוריהם, לא רק את החפץ. הכפתור מסמל את מה שנשאר, והמעיל – את החיים שהיו. [מילים להדגשה: הסבירו]

7 (ג׳) · תשובה אישית: עמדה ברורה + נימוק + פרט (למשל: השינוי אצל נעם; "השיעורים בהיסטוריה קיבלו פנים"; הסיפור הכואב של ההורים שלא הגיעו). [מילים להדגשה: באיזו עמדה, נמקו, פרט אחד לפחות]

🔑 10. שנת האחריות – טור דעה

1 (א׳) · אלון ענה בחצי צחוק שיקבל טלפון חדש; סבא אמר שבגיל הזה הוא מתחיל להיות אחראי על המעשים שלו – לא ההורים ולא המורים. [מילים להדגשה: מה ענה, מה אמר סבא]

2 (א׳) · במשך שנה התנדבה פעם בשבוע בספרייה של בית אבות וקראה לדיירים עיתון. [מילים להדגשה: מה היה]

3 (א׳) · שניים מאלה: לזכור בעצמה את המבחנים; לבקש סליחה מחברה בלי שיגידו לה; להחליט לבד להישאר עם סבתא החולה במקום ללכת למסיבה. [מילים להדגשה: אילו, שניים]

4 (ב׳) · אלון – לימוד קטע מהתורה והסבר שלו, ועמידה מול המשפחה; תמר – בלי מסיבה, פרויקט התנדבות בבית אבות. המשותף: שניהם הגיעו לתחושה שהתחילה אצלם אחריות – לשאול "מה אני יכול לעשות?". [מילים להדגשה: השוו, מה משותף]

5 (ב׳) · שהמניע שלה השתנה ממניע חיצוני (בקשת אימא) למניע פנימי – תחושת מחויבות לאנשים שתלויים בה; זו בדיוק האחריות שהיא מתארת. [מילים להדגשה: מה ניתן להסיק]

6 (ב׳) · במקום להאשים אחרים כשמשהו לא בסדר, אדם אחראי מסתכל על מה שבידיו לשנות ולוקח חלק בפתרון. [מילים להדגשה: הסבירו]

7 (ג׳) · תשובה אישית: עמדה ברורה + נימוק + פרט (למשל: דברי הסבא; "הדברים הקטנים" של תמר; ההצעה לבחור מעשה קטן בכל שבוע). [מילים להדגשה: באיזו עמדה, נמקו, פרט אחד לפחות]

טקסט 6: לגור עם החברים

כיתה ח' · כתבה · גרסה רגילה

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

📖 לפני הקריאה: חלק מכם כבר מתחילים לחשוב היכן תלמדו בתיכון, ויש מי ששוקלים פנימייה – מקום שבו גרים בחדר עם עוד כמה בני ובנות גילכם, רחוק מהבית. מה חשוב לכם שיהיה במקום כזה? ומה מעורר בכם חשש? קראו את הכתבה, ואולי היא תעזור לכם לחשוב.

כתבה

לגור עם החברים

נערות ונערים בני 14 עוזבים את הבית, ישנים במיטת קומתיים וחולקים מקלחת עם כל המסדרון. מה מושך אותם לפנימייה, ומה קשה שם באמת?

א בשעה עשר בלילה, כשבבתים רבים כבר מכבים את האורות, המסדרון בפנימייה רק מתעורר. מישהו מנגן בגיטרה בחדר 12, בחדר 14 משחקים שש־בש, ומהמטבחון עולה ריח של טוסט. "פה אף פעם לא משעמם," אומר יונתן, תלמיד כיתה ט'. "תמיד יש עם מי לדבר."

ב הפנימיות מציעות לבני הנוער חיי חברה עשירים, חוגים מגוונים ועצמאות שבבית אפשר רק לחלום עליה. אבל לצד התמונה היפה מסתתרים גם קשיים: געגועים, מעט פרטיות, וצורך ללמוד לנהל לבד את הזמן, את הכסף ואת הכביסה. יצאנו לבדוק מקרוב.

"האווירה היא הדבר הראשון"

ג מיכל, אחראית הפנימייה, מלווה תלמידים כבר חמש־עשרה שנה. "יש שתי דרכים לנהל פנימייה," היא מסבירה. "אפשר לא להתערב בכלל, ואפשר לשלוט בכל דבר. שתי הדרכים נכשלות. שליטה מוחלטת היא כמו לנסות להחזיק חול ביד: ככל שלוחצים חזק יותר, הוא בורח בין האצבעות. אנחנו בוחרים בדרך האמצע – נותנים אמון, ותמיד יש מבוגר זמין לשיחה." לדבריה, הקשר בין התלמידים הוא הלב של המקום. "בסוף השנה הם בוכים בפרידה. חברויות שנוצרות כאן נמשכות לפעמים כל החיים."

"בהתחלה בכיתי כל ערב"

ד נועה, תלמידת כיתה י', הגיעה לפנימייה מיישוב קטן בצפון. "בשבועיים הראשונים בכיתי כל ערב," היא מספרת בגלוי. "לא הייתי רגילה לישון בלי לשמוע את אחיי הקטנים רבים בחדר הסמוך. דווקא השקט של הבית חסר לי, וגם הרעש שלו." מה עזר? "השותפה שלי לחדר. היא הייתה כבר בשנה השנייה שלה, והיא פשוט ישבה איתי ודיברה עד מאוחר. היום אני עושה את אותו הדבר לבנות החדשות."

הקשר עם הבית משתנה

ה באופן מפתיע, רבים מהתלמידים מספרים שהקשר עם ההורים דווקא התחזק. "בבית לא סיפרתי כמעט כלום," מודה יונתן. "עכשיו אני מתקשר לאימא כל ערב ומספר לה הכול. כשאתה רחוק, אתה מבין כמה זה חשוב."

ו גם להורים המעבר אינו פשוט. "בחודש הראשון הייתי בודקת את הטלפון כל רגע," מספרת אימא של נועה. "רציתי לדעת שהיא אוכלת, שהיא ישנה, שיש לה חברות. עם הזמן למדתי לסמוך עליה. היא חוזרת הביתה בסוף השבוע אחרת – בוגרת יותר, ועם הרבה סיפורים." אחראית הפנימייה מוסיפה שהצוות שולח להורים עדכון קצר מדי שבוע, "כדי שהגעגוע לא יהפוך לדאגה."

٢ לא כולם מתאימים לחיים בפנימייה, וחשוב לומר זאת. יועצת בית הספר ממליצה לבוא לביקור לפני ההחלטה, לישון לילה אחד במקום, ולשאול בכנות: האם אני מוכן או מוכנה לחלוק חדר? האם אני יודע או יודעת לבקש עזרה כשקשה? "פנימייה היא לא בריחה מהבית," היא אומרת, "היא בחירה. וכדאי לבחור בעיניים פקוחות."

חלק א' – שאלות הבנה ואיתור מידע (רמה א')

💡 הדגישו בכל שאלה את המילים החשובות – מילת השאלה, המספר (שניים? שלושה?) והפסקה – ורק אחר כך ענו.

1. ציינו שני קשיים שבני הנוער מתמודדים איתם בפנימייה, על פי פסקה ב. 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

2. מה עזר לנועה להתמודד עם הקושי בשבועות הראשונים? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

3. לפי פסקה ז, מה ממליצה יועצת בית הספר לעשות לפני שמחליטים על פנימייה? ציינו שני דברים.
🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ב' – הסקת מסקנות, השוואה ומונחים (רמה ב')

4. מיכל משווה שליטה מוחלטת ל"ניסיון להחזיק חול ביד". הסבירו את הדימוי. 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

5. מה ניתן להסיק מכך שנועה "עושה היום את אותו הדבר לבנות החדשות"? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

6. האם הכותרת "לגור עם החברים" מתאימה לתוכן הכתבה? נמקו בעזרת שני פרטים מן הכתבה. 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ג' – טיעון והבעת עמדה (רמה ג')

יש הורים שחושבים שגיל 14 מוקדם מדי לעזוב את הבית, ושנער או נערה צריכים את המשפחה קרוב אליהם. אחרים חושבים שדווקא בגיל הזה הפנימייה מלמדת עצמאות ואחריות, ושזה הזמן הנכון.

7. באיזו עמדה אתם תומכים? נמקו והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הטקסט או מניסיונכם. 💭 טיעון ועמדה

מה נתון בשאלה?	
מה עליי לעשות כדי לענות?	
מה חייב להופיע בתשובה שלי?	

התשובה המלאה:

💡 תזכורת לתשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה (מהטקסט או מהחיים).

1. מילת השאלה שהכי עזרה לי היום: _____
2. שאלה שהייתה לי קשה, ולמה: _____
3. משהו שלמדתי מהטקסט: _____

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟

טקסט 7: השאלות הגדולות

כיתה ח' · סיפור קצר · גרסה רגילה

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

📖 לפני הקריאה: בגיל ההתבגרות עולות שאלות גדולות: מי אני? במה אני מאמין או מאמינה? מה חשוב לי באמת? הסיפור שלפניכם עוסק בשתי חברות שמדברות על שאלות כאלה – כל אחת מהמקום שלה. קראו בעיון, ושימו לב איך הן מקשיבות זו לזו.

סיפור קצר

השאלות הגדולות

ערב אחד, במרפסת, שתי חברות מדברות על מה שקשה לשאול בקול רם.

א במרפסת של הדר היה שקט. רק הזמזום של המזגן מהדירה הסמוכה וקולות רחוקים של ילדים בגן השעשועים. אביגיל ישבה על הכיסא הנמוך, והדר על המעקה, מה שאימא שלה אסרה עליה מאה פעם.

ב "את יודעת מה מוזר?" אמרה אביגיל פתאום. "השנה אני מתפללת יותר מתמיד, ובכל זאת יש לי יותר שאלות מתמיד." הדר הסתכלה עליה בהפתעה. אביגיל תמיד נראתה לה בטוחה כל כך, כאילו כל התשובות כתובות אצלה בתיק. "איזה שאלות?" שאלה הדר בזהירות.

ג "למה דברים רעים קורים לאנשים טובים, למשל. או אם אני עושה דברים כי אני באמת מאמינה בהם, או רק כי ככה גדלתי." אביגיל משכה בכתפיים. "פעם זה הפחיד אותי. היום אני חושבת שלשאול זה חלק מהדרך. הרב בבית הספר אמר לנו שגם גדולי הדורות שאלו."

ד הדר שתקה רגע. אצלה בבית לא שמרו שבת, ובכל זאת בכל שישי בערב כל המשפחה ישבה יחד לארוחה, בלי טלפונים, וסבא סיפר סיפורים על העיירה שבה גדל. "גם לי יש שאלות," אמרה לבסוף. "אני לא יודעת במה אני מאמינה. אבל אני יודעת שהארוחה של שישי חשובה לי. כשסבא מספר, אני מרגישה שאני חלק ממשהו גדול ממני." "זה בדיוק מה שאני מרגישה בבית הכנסת," אמרה אביגיל, ושתיהן צחקו מההפתעה.

ה הן דיברו עד שהשמש שקעה מאחורי הבניינים. על פחד, על הורים, על השאלה אם צריך לדעת כבר עכשיו מי רוצים להיות. אף אחת מהן לא ניסתה לשכנע את השנייה. לא היה בזה צורך.

ו "ואת לא מפחדת שאם תשאלי יותר מדי, תאבדי את מה שיש לך?" שאלה הדר. אביגיל חשבה רגע. "פעם פחדתי. אבל סבתא שלי אומרת שאמונה בלי שאלות היא כמו בית בלי חלונות: בטוח בו, אבל חשוך. אני רוצה חלונות." הדר חייכה. היא אהבה את הדימוי, גם אם לא הייתה בטוחה מה היא עצמה מאמינה. "אצלנו בבית," אמרה, "אבא תמיד אומר שהכי חשוב זה להיות בן אדם. אולי גם זו סוג של אמונה."

ז בדרך הביתה חשבה אביגיל על הדר. בבית הספר שלה כולם נראים לפעמים אותו דבר: אותה תפילה, אותם חגים, אותן תשובות. אבל השיחה במרפסת הזכירה לה שגם מאחורי מה שנראה דומה מסתתרים אנשים שונים, כל אחד עם השאלות שלו. היא החליטה שבשיעור הבא, כשהרב ישאל אם יש שאלות, היא תרים יד. לא כדי לערער, אלא כדי להבין.

ח לפני שאביגיל הלכה, היא נעצרה בפתח. "את יודעת, חשבתי שאנחנו שונות לגמרי." "ואנחנו לא?" שאלה הדר. "אנחנו שונות," חייכה אביגיל. "אבל אנחנו מחפשות את אותו הדבר."

ט באותו לילה כתבה הדר ביומן שלה: "אין לי עדיין תשובות. אבל יש לי חברה שאפשר לשאול איתה."

חלק א' – שאלות הבנה ואיתור מידע (רמה א')

💡 הדגישו בכל שאלה את המילים החשובות – מילת השאלה, המספר (שניים? שלושה?) והפסקה – ורק אחר כך ענו.

1. אילו שתי שאלות מעסיקות את אביגיל, לפי פסקה ג? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

2. מה קורה בבית של הדר בכל שישי בערב? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

3. מה מספרת הדר על הקשר שלה לשמירת שבת, ומה בכל זאת חשוב לה? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ב' – הסקת מסקנות, השוואה ומונחים (רמה ב')

4. מדוע "שתיהן צחקו מההפתעה" בסוף פסקה ד? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

5. הסבירו את המשפט של אביגיל: "אנחנו שונות, אבל אנחנו מחפשות את אותו הדבר." מהו "אותו הדבר"?

🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

6. מה תפקיד המשפט "אף אחת מהן לא ניסתה לשכנע את השנייה. לא היה בזה צורך" בסיפור? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ג' – טיעון והבעת עמדה (רמה ג')

יש הטוענים שבגיל ההתבגרות עדיף לא לשאול שאלות גדולות מדי, כי הן עלולות לבלבל ולהפחיד. אחרים טוענים שדווקא בגיל הזה חשוב לשאול, לדבר ולחפש, כי כך בונים זהות אמיתית.

7. באיזו עמדה אתם תומכים? נמקו והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הטקסט או מניסיונכם. 💭 טיעון ועמדה

מה נתון בשאלה?	
מה עליי לעשות כדי לענות?	
מה חייב להופיע בתשובה שלי?	

התשובה המלאה:

💡 תזכורת לתשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה (מהטקסט או מהחיים).

1. מילת השאלה שהכי עזרה לי היום: _____
2. שאלה שהייתה לי קשה, ולמה: _____
3. משהו שלמדתי מהטקסט: _____

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟

טקסט 8: ההפסקה הראשונה

כיתה ח' · סיפור קצר · גרסה רגילה

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

📖 לפני הקריאה: אולי גם בכיתה שלכם יש תלמידים ותלמידות שהגיעו לא מזמן מארץ אחרת. איך מרגישים כשכל המילים מסביב זרות? הסיפור מסופר מנקודת המבט של נער שעלה לארץ. קראו ונסו לדמיין את עצמכם במקומו.

סיפור קצר

ההפסקה הראשונה

דניאל עלה לארץ לפני חודשיים. בהפסקה הראשונה הוא מגלה שיש שפה שאין צורך לתרגם.

א הצלצול היה הדבר הראשון שהבנתי בבית הספר החדש. הוא נשמע כמעט כמו הצלצול בבית הספר הקודם שלי, בעיר אחרת, בשפה אחרת. כל השאר היה מהיר מדי: המורה דיברה מהר, התלמידים צחקו מהר, ואני חייכתי מאוחר מדי, אחרי שכולם כבר הפסיקו.

ב קוראים לי דניאל. עליתי לארץ עם אימא ועם אחותי הקטנה לפני חודשיים. באולפן למדתי לומר "שלום", "תודה" ו"איפה השירותים", אבל אף אחד לא לימד אותי מה אומרים כשכל הכיתה יוצאת להפסקה ואתה נשאר ליד השולחן, מעמיד פנים שאתה מסדר את הקלמר.

ג ביום השלישי, נער גבוה עם כובע מצחייה עצר ליד השולחן שלי. "כדורגל?" שאל, והצביע על החלון. את המילה הזאת הבנתי. היא דומה כמעט בכל השפות. יצאתי איתו למגרש.

ד במגרש לא היה צורך במילים. כשמסרתי כדור טוב, מישהו צעק "יאללה!", וכשהבקעתי שער, שלושה ילדים רצו לחבק אותי. הנער עם הכובע, יואב, לימד אותי את המילים החשובות באמת: "תמסור", "אני פנוי", ו"פנדל, פנדל!" אחרי ההפסקה, בשיעור לשון, המורה ביקשה מכל אחד לכתוב משפט על עצמו. כתבתי לאט, אות אחרי אות: "אני אוהב כדורגל." יואב הציץ במחברת שלי ותיקן בעדינות: "אני אוהב לשחק כדורגל. ככה יותר טוב." הוא לא צחק. הוא רק הסביר.

ה בערב סיפרתי לאימא על יואב. היא שמחה, אבל ראיתי שגם לה קשה. בעבודה החדשה שלה כולם מדברים מהר, והיא חוזרת עייפה מהמאמץ להבין. "אתה יודע מה," אמרה לי, "אולי תלמד אותי את המילים מהמגרש?" צחקנו. מאז, בכל ערב אני מלמד אותה מילה אחת חדשה, והיא מלמדת אותי מילה אחת מהעבודה. על המקרר תלינו דף, ועליו שתי רשימות: "מילים של דניאל" ו"מילים של אימא".

ו עברו מאז כמה חודשים. אני עדיין מתבלבל בין זכר לנקבה, ועדיין לא מבין את כל הבדיחות. אבל יש לי מקום קבוע בקבוצה בהפסקה הגדולה, ויש לי מילה אהובה בעברית: "ביחד". כשאימא שואלת אותי בערב איך היה, אני כבר לא אומר "בסדר". אני מספר.

ז לפני כמה שבועות ביקש ממני יואב ללמד אותו מילה בשפה שלי. לימדתי אותו איך אומרים "חבר". הוא חזר עליה עשר פעמים, במבטא מצחיק, עד שכל הקבוצה צחקה. מאז, כשהוא מוסר לי כדור, הוא צועק את המילה הזאת. אני חושב שזה הרגע שבו הבנתי שקליטה היא לא רק שאני לומד את השפה שלהם. זה גם שהם מוכנים ללמוד משהו ממני.

ח בשבוע שעבר הגיעה לכיתה תלמידה חדשה, שעלתה לפני שבוע. ראיתי אותה יושבת ליד השולחן ומסדרת את הקלמר. ניגשתי אליה ושאלתי: "רוצה לבוא?" היא לא הבינה את כל המילים. אבל היא הבינה.

חלק א' – שאלות הבנה ואיתור מידע (רמה א')

💡 הדגישו בכל שאלה את המילים החשובות – מילת השאלה, המספר (שניים? שלושה?) והפסקה – ורק אחר כך ענו.

1. אילו מילים למד דניאל באולפן? ציינו שלוש. 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

2. מה הייתה המילה הראשונה שדניאל הבין כשיואב פנה אליו, ומדוע הבין אותה? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

3. אילו מילים לימד יואב את דניאל במגרש? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ב' – הסקת מסקנות, השוואה ומונחים (רמה ב')

4. מה רוצה דניאל לומר כשהוא כותב "חייכתי מאוחר מדי, אחרי שכולם כבר הפסיקו"? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

5. השוו בין פסקה ב לבין פסקה ו. מה השתנה במצבו של דניאל? הביאו פרט מכל פסקה. 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

6. מה הקשר בין הפסקה האחרונה לבין פסקה ב? מה הכותב רוצה שנבין? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ג' – טיעון והבעת עמדה (רמה ג')

יש הטוענים שתלמידים עולים צריכים ללמוד בכיתה נפרדת עד שידברו עברית טובה, כדי שלא יפגרו בחומר. אחרים טוענים שחשוב שישתלבו בכיתה רגילה מהיום הראשון, כי כך לומדים שפה וחברות הכי מהר.

7. באיזו עמדה אתם תומכים? נמקו והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הטקסט או מניסיונכם. 💭 טיעון ועמדה

מה נתון בשאלה?	
מה עליי לעשות כדי לענות?	
מה חייב להופיע בתשובה שלי?	

התשובה המלאה:

💡 תזכורת לתשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה (מהטקסט או מהחיים).

1. מילת השאלה שהכי עזרה לי היום: _____
2. שאלה שהייתה לי קשה, ולמה: _____
3. משהו שלמדתי מהטקסט: _____

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟

טקסט 9: הקופסה מהבוידעם

כיתה ח׳ · סיפור קצר · גרסה רגילה

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

📖 לפני הקריאה: רבים מכם מכינים או הכינו עבודת שורשים – עבודה על ההיסטוריה של המשפחה. הסיפור שלפניכם מתאר נער שגילה בזמן העבודה יותר ממה שציפה. קראו, ושימו לב איך משתנה היחס שלו למשימה.

סיפור קצר

הקופסה מהבוידעם

עבודת השורשים נראתה לנעם כמו עוד מטלה משעממת. עד שסבתא הוציאה קופסת פח חלודה.

א "עבודת שורשים," אמרה המורה, וכל הכיתה נאנחה בבת אחת. נעם כתב ביומן: "להגיש עד פסח. לשאול את סבתא שאלות." הוא תכנן לסיים את זה בערב אחד: שאלון קצר, שתי תמונות, עץ משפחה מודפס מהמחשב. ציון טוב, ונגמר.

ב כשהגיע לבית של סבתא שושנה עם רשימת השאלות, היא הקשיבה, הנהנה, ואמרה: "חכה רגע." היא טיפסה על שרפרף, הוציאה מהבוידעם קופסת פח ישנה עם ציור דהוי של פרחים, והניחה אותה על השולחן. בפנים היו מכתבים מצהיבים, תעודה בשפה זרה, כפתור מתכת אחד וכרטיס נסיעה קרוע לשניים.

ג "הכרטיס הזה," אמרה סבתא, "הוא של אימא שלי. היא הייתה בת חמש־עשרה, כמעט בגילך, כשעלתה לאונייה לבד. ההורים שלה נשארו מאחור, והבטיחו לבוא אחריה. הם לא הגיעו." נעם הסתכל על הכרטיס. חמש־עשרה. הוא חשב על עצמו, שלא מסוגל לישון לילה אחד בטיול השנתי בלי להתקשר הביתה.

ד במשך שלושה ימי שישי ישב נעם אצל סבתא. היא סיפרה, והוא הקליט ורשם. על המעברה שבה גרו באוהל, על הגשם שחדר מבעד לבד, על הכפתור, שנשאר מהמעיל היחיד שהביאה סבתא־רבתא מהבית. כשסבתא לא זכרה פרט, היא אמרה "זה כבר לא חשוב", ונעם התעקש: "לא, זה חשוב, נסי להיזכר." הוא הופתע בעצמו מהמשפט הזה.

ה בבית, נעם חיפש מידע על השנים ההן. הוא קרא על אוניות המעפילים, על המעברות ועל העלייה הגדולה של שנות החמישים. פתאום, השיעורים בהיסטוריה, שנראו לו תמיד כמו רשימה של תאריכים, קיבלו פנים: הפנים של סבתא־רבתא שלו, נערה בת חמש־עשרה עם כרטיס קרוע.

ו העבודה שהגיש לא הייתה "ערב אחד". היא כללה ראיון מלא, סריקה של המכתבים, ומפה שעליה סימן את הדרך שעשתה סבתא־רבתא. בעמוד האחרון הדביק תמונה של הכפתור, וכתב מתחתיו: "לפעמים כל מה שנשאר מבית שלם הוא כפתור אחד. התפקיד שלנו הוא לזכור את המעיל."

ז בסוף השנה, כשהמורה החזירה את העבודות, נעם בקושי הסתכל על הציון. הוא חיפש משהו אחר: את ההערה שכתבה בשוליים. "תודה שהכנסת אותי לקופסה." בערב הוא נסע לסבתא, החזיר לה את המכתבים, וביקש לשמוע עוד סיפור.

חלק א' – שאלות הבנה ואיתור מידע (רמה א')

💡 הדגישו בכל שאלה את המילים החשובות – מילת השאלה, המספר (שניים? שלושה?) והפסקה – ורק אחר כך ענו.

1. איך תכנן נעם בהתחלה להכין את עבודת השורשים? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

2. מה היה בתוך קופסת הפח? ציינו שלושה פריטים. 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

3. מה כתבה המורה בשולי העבודה? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ב' – הסקת מסקנות, השוואה ומונחים (רמה ב')

4. מה ניתן להסיק מכך שנעם חשב על עצמו, "שלא מסוגל לישון לילה אחד בטיול בלי להתקשר הביתה"?
🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

5. נעם אומר לסבתא "לא, זה חשוב, נסי להיזכר", ו"הופתע בעצמו מהמשפט הזה". מה ההפתעה מלמדת על השינוי שעבר? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

6. הסבירו את המשפט "לפעמים כל מה שנשאר מבית שלם הוא כפתור אחד. התפקיד שלנו הוא לזכור את המעיל." 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ג' – טיעון והבעת עמדה (רמה ג')

יש הטוענים שעבודת שורשים צריכה להיות חובה בכל בית ספר, כי היא מחברת בין דורות ומלמדת היסטוריה. אחרים טוענים שהיא צריכה להיות בחירה, כי יש תלמידים שאין להם קשר למשפחה המורחבת או שהסיפור המשפחתי כואב להם.

7. באיזו עמדה אתם תומכים? נמקו והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הסיפור או מניסיונכם. 💭 טיעון ועמדה

מה נתון בשאלה?	
מה עליי לעשות כדי לענות?	
מה חייב להופיע בתשובה שלי?	

התשובה המלאה:

💡 תזכורת לתשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה (מהטקסט או מהחיים).

1. מילת השאלה שהכי עזרה לי היום: _____
2. שאלה שהייתה לי קשה, ולמה: _____
3. משהו שלמדתי מהטקסט: _____

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟

טקסט 10: שנת האחריות

כיתה ח' · טור דעה · גרסה רגילה

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

📖 לפני הקריאה: בתרבויות רבות יש טקס שמסמן מעבר מילדות לבגרות. בישראל רבים מכירים את חגיגת בר המצווה ובת המצווה, וכל משפחה חוגגת אותה בדרך משלה – בבית הכנסת, במסיבה, בטיול או במעשה של נתינה. בטור שלפניכם שני תלמידים כותבים על המשמעות שמצאו. קראו, ושימו לב במה דעותיהם דומות ובמה הן שונות.

טור דעה

שנת האחריות

בגיל 12 או 13 נערים ונערות רבים חוגגים בר או בת מצווה. אבל מה זה בעצם אומר – להיות אחראי? נער ונערה מכיתה ח' כותבים על השנה שבה משהו השתנה.

א כשסבא שלי שאל אותי לפני בר המצווה "מה ישתנה אצלך?", עניתי בחצי צחוק: "אני אקבל טלפון חדש." הוא לא צחק. "בגיל הזה," הוא אמר, "אתה מתחיל להיות אחראי על המעשים שלך. לא ההורים, לא המורים. אתה." באותו רגע זה נשמע לי כמו משפט של מבוגרים. היום, שנה אחרי, אני חושב שהוא צדק. (אלון)

ב בשבילי, ההכנה לבר המצווה הייתה לימוד של קטע מהתורה ושל ההסבר שלו. ישבתי עם המורה שלי שבועות, ולמדתי לא רק לקרוא, אלא גם לשאול. המשפט שבחרתי עסק בכבוד לאחר. כשעמדתי מול המשפחה, הבנתי שאני לא רק מקריא טקסט עתיק – אני מתחייב לנסות לחיות לפיו. (אלון)

ג אצלנו בבית, בת המצווה נחגגה אחרת. לא הייתה מסיבה גדולה. במקום זאת, בחרתי "פרויקט בת מצווה": במשך שנה התנדבתי פעם בשבוע בספרייה של בית אבות, וקראתי לדיירים עיתון. בהתחלה עשיתי את זה כי אימא הציעה. אחר כך, כי חיכו לי. (תמר)

ד מה הפתיע אותי? שהאחריות לא הגיעה ביום אחד. היא נבנתה מדברים קטנים: לזכור בעצמי את המבחנים, לבקש סליחה מחברה בלי שמישהו יגיד לי, להחליט לבד אם ללכת למסיבה או להישאר עם סבתא כשהייתה חולה. שום דבר מזה לא היה קשור לשמלה או לעוגה. (תמר)

ה אלון ואני דיברנו על זה בהפסקה, והבנו שלמרות שחגגנו בדרכים שונות, הגענו לאותו מקום. בשבילו המקור היה בטקסט ובמסורת שהוא אוהב; בשבילי – בעשייה ובקשר עם אנשים. אבל שנינו מרגישים שמשהו התחיל: הרגע שבו מפסיקים לשאול "מי אשם?" ומתחילים לשאול "מה אני יכול לעשות?". (תמר)

ו חשוב לי להגיד שאין דרך אחת "נכונה" לחגוג. יש בכיתה שלנו חברים שלא ציינו את היום בכלל, מסיבות שונות, וזה לגמרי בסדר. מה שחשוב, לדעתי, הוא לא הטקס עצמו, אלא השאלה שהוא מזמין אותנו לשאול: איזה אדם אני רוצה להיות? (אלון)

ז אז אם אתם לקראת בר או בת מצווה – או סתם בגיל שבו העולם מתחיל לצפות מכם ליותר – אנחנו מציעים לנסות דבר אחד: לבחור מעשה קטן של אחריות, ולעשות אותו כל שבוע. בלי שמישהו יבקש. אולי תגלו, כמונו, שזה הדבר הכי בוגר שעשיתם השנה. (אלון ותמר)

חלק א' – שאלות הבנה ואיתור מידע (רמה א')

💡 הדגישו בכל שאלה את המילים החשובות – מילת השאלה, המספר (שניים? שלושה?) והפסקה – ורק אחר כך ענו.

1. מה ענה אלון לסבא שלו כששאל "מה ישתנה אצלך?", ומה אמר לו סבא? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

2. מה היה "פרויקט בת המצווה" של תמר? 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

3. אילו "דברים קטנים" בנו את האחריות של תמר? ציינו שניים. 🔍 איתור מידע

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ב' – הסקת מסקנות, השוואה ומונחים (רמה ב')

4. השוו בין הדרך שבה ציין אלון את בר המצווה לבין הדרך שבה ציינה תמר את בת המצווה. מה היה משותף לשניהם? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

5. מה ניתן להסיק מדברי תמר: "בהתחלה עשיתי את זה כי אימא הציעה. אחר כך, כי חיכו לי"? 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

6. הסבירו את המעבר "מ'מי אשם?' ל'מה אני יכול לעשות?" שמתואר בפסקה ה. 🧩 הבנה והסקה

איך הגעתם לתשובה? ☐ 🔍 כתוב בטקסט ☐ 🧩 חיברתי רמזים ☐ 💭 חשבתי והרגשתי

חלק ג' – טיעון והבעת עמדה (רמה ג')

יש הטוענים שגיל 12–13 מוקדם מדי כדי לצפות מבני נוער לאחריות אמיתית על מעשיהם, ושהאחריות צריכה להישאר בעיקר אצל ההורים. אחרים טוענים שזה בדיוק הגיל להתחיל, בצעדים קטנים.

7. באיזו עמדה אתם תומכים? נמקו והסתמכו על פרט אחד לפחות מן הטור או מניסיונכם. 💭 טיעון ועמדה

מה נתון בשאלה?	
מה עליי לעשות כדי לענות?	
מה חייב להופיע בתשובה שלי?	

התשובה המלאה:

💡 תזכורת לתשובה מלאה: הצהרת עמדה ברורה + נימוק הגיוני + הוכחה או דוגמה (מהטקסט או מהחיים).

1. מילת השאלה שהכי עזרה לי היום: _____
2. שאלה שהייתה לי קשה, ולמה: _____
3. משהו שלמדתי מהטקסט: _____

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟